

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K., pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kataloškavnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisni se ne vračajo, — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nesaprite reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 10 strani in Gospodarske Novice.

Dr. Ivan Šusteršič.

Ob 50-letnici njegovega rojstva.

Ni ga imena, ki bi bilo na Slovenskem bolj znano, kakor ime dr. Ivan Šusteršič. A smelo tudi rečemo, da ni imena slovenskega moža, ki bi bil danes tudi pri drugih narodih Avstrije in ostale Evrope tako znan, kakor dr. Ivan Šusteršič. Seveda na eni strani je občudovan in spoštovan, na drugi strani osvražan in z gnjevom zasledovan. Toda v enem so si prijatelji in sovražniki edini: dr. Šusteršič je danes najmožnejši in najodličnejši slovenski politični voditelj. In ravno zasluge kot političnega voditelja nam narekujejo ob njegovi 50letnici dolžnost, da se ga s častjo in hvaležnostjo spominjamo.

Dr. Ivan Šusteršič se je rodil dne 29. majnika 1863 v Ribnici kot sin okrajnega uradnega predstojnika. V Ljubljani je obiskoval ljudsko šolo, gimnazijo pa v Kranju in v Ljubljani. Po dovršenem zrelostnem izpitu je bival nekaj mesecev v Gradcu v samostanu pri Pavlincih, nato pa se je odločil za pravnštvo in je to vedo študiral na Dunaju. Za doktorja prava je promoviral l. 1889. v Gradcu in kot odvetnik se sedaj posluje v Ljubljani.

Že na prvem katoliškem shodu l. 1890 je dr. Šusteršič nastopil kot govornik in že tedaj vzbudil občo pozornost. Bistroumen kakor dr. Šusteršič, je takoj, ko je stopil v javno življenje, uvidel, da je treba z vso silo iztrgati iz slovenskega naroda plevel, ki se je kot liberalizem pod krinko narodnosti že posebno močno pasel med slovenskim razumnim, pa tudi že med narodom. Uvidel je, da liberalci ne trgajo iz src poštenega slovenskega ljudstva samo Boga in spoštovanje do katoliške cerkve, ampak da so liberalci ravno tisti, ki brez usmiljenja odirajo naše ljudstvo in ga gospodarsko uničujejo.

In kot mlad mož, poln vzorov bistroumja in pa vstrajnosti, se je lotil dela. Politično in gospodarsko osvoboditi slovensko ljudstvo liberalcev in narodnih nasprotnikov, to je bilo njegovo geslo tedaj in to mu je še danes.

V družbi dr. Kreka in še več drugih gospodov pričel je svoje delo. Staro konservativno stranko je preustrojlil v ljudsko, novodobnim potrebam primerno katoliško stranko. Ustanavljal je gospodarske zadruge, posojilnice itd., ki so se ukoreninile med našim ljudstvom. Kmet, dotlej od liberalcev izmoggavan in zaničevan, se je začel osvobajati jerobstva, pričel se utrjevati na svoji zemlji. Denar, ki so mu ga liberalni mogotci posojevali na visoke obresti, je kmet vzel v posojilnici za primerne obresti in ga vrnil nazaj odruhoma. In z gospodarskim osamosvojenjem je pričel naš kmet tudi politično samosvoje misliti. Dvignil je glavo naš kmet, ponosno je dvignil svojo slovensko pest in zaječal je liberalizem v koreninah. In s kmetom se je začel organizirati v svojih društvih delavec, obrtnik, učitelj. Ako si videl tedaj to veselo prerojenje takoj v početku in ako opazuješ to veselje na licih poštenega slovenskega ljudstva še danes, potem moraš vsiklikniti: Veliko je moralo biti preje trpljenje in popolnoma upravičeno je veselje nad vstajanjem in prerojenjem poštenega slovenskega ljudstva.

In povsod si dobil dr. Šusteršiča. Ni hodil on po tej poti za drugimi, ampak vedno na čelu ali pa v prvih vrstah, kjer se je šlo za korist in napredek slovenskega naroda. On ni čakal, da bi prišel še-le ob žetvi, prijel je že v početku plug in oral ledino s trudom, pridnostjo, pa tudi z božjim blagoslovom.

Ni čuda, da so se nasprotniki zaletavali v njega kakor stekli psi, ga zmerjali, obrekovali, blatili povsod, kjer so le mogli. Saj so videli, da pod njegovim krepkim vodstvom zmagonosno prodira katoliška ljudska misel v vse stanove in tudi v zadnjo gorsko kočjo. Videli so, da ljudstvo več ne veruje praznim besedam, da je sito liberalizma. Zato ni čuda, da so ravno nanj kot voditeljem - zmagovalcem izlili ves srd in žolč.

Ni pa to napadanje in obrekovanje oplašilo dr. Šusteršiča. Kot več vojvodja je šel po začrtani poti. Vedel je, da je politična pot trnjeva pot in le s trudom in delom je mogoče dober in trajen uspeh.

Dr. Šusteršič je pa tudi globoko veren. Prepričan, da le v krščanstvu je rešitev in napredek slovenskega ljudstva, ne govori on tega le v besedah, ampak pokaže to neustrašeno v dejanju. Dobro ve namreč, da prazno je delo brez sreče z nebes, združuje

svoje delo z molitvijo, zato pa danes ob 50letnici svojega rojstva s ponosom lahko reče: Z božjo pomočjo sem veliko storil.

Slovensko ljudstvo na Kranjskem pa tudi ljubi in visoko ceni svojega voditelja. Poslalo ga je že pri štirih volitvah v državni zbor in večkrat tudi že v deželni zbor, kjer vneto zastopa koristi svojih volilcev. Njegove govore preveva velika ljubezen do slovenskega ljudstva, ljubezen, pomagati svojemu ljudstvu do boljšega obstoja in boljše bodočnosti. In ni je prilike, da bi dr. Šusteršič ne povzdignil glasu v obrambo in korist slovenskega naroda. In ne samo, da se ga boje sovražniki ljudstva, njegove besede morajo upoštevati vsi merodajni činitelji v državi, ker jim pove resnico v obraz in jim je ta potem všeč ali ne.

Pa ne samo Kranjci ljubijo svojega dr. Šusteršiča, ampak ljubijo ga vsi pošteni Slovenci in Hrvatje. On je načelnik Vseslovenske Ljudske Stranke in podnačelnik skupnega odbora Vseslovenske Ljudske Stranke in Hrvaške stranke prava. Njegovemu res zelo spretnemu delovanju in pa odločni volji se imamo zahvaliti, da se je vendar-le polagoma začela obračati javna pozornost na žalostne razmere med Slovenci in Hrvatji. Češko vprašanje in poljsko-rusinsko vprašanje izgubljata vedno bolj na pomenu, a jugoslovansko vprašanje stopa vedno silneje v ospredje. Zaslugo za to ima dr. Ivan Šusteršič.

Dr. Ivan Šusteršič je mož, kakoršnih je rodila le malo slovenska mati. Njegovo delo je ustvarilo pogoj, da slovensko ljudstvo lahko mirnim odesom zre v bodočnost. Ob njegovi 50-letnici se zato s hvaležnostjo spominja slovensko ljudstvo njegovih napornih bojev za ljudske pravice, veseli se njegovih uspehov in zmag in pošilja vroče molitve do Boga, naj mu ohrani to železno krepko in izredno sposobno moč še dolgo vrsto let. Dr. Ivan Šusteršič naj živi!

Nismo zadovoljni!

(Govor poslanca dr. Korošca v državnih zbornici, dne 20. maja.)

Visoka zbornica! Ravnokar smo slišali govor (ministrskega predsednika grofa Stürgkha), ki je popolnoma podoben tedenskemu pregledu kakega časopisa. (Tako je!) V prvem delu govora smo čuli o notranjepolitičnih razmerah. Govorilo se je o češkem in gališkem vprašanju, a najvažnejšega vprašanja sedanjega časa — jugoslovanskega vprašanja — se ni niti omenilo. (Živahni medklici.) Iz tega je razvidno, da nima ministrski predsednik niti ene besede za jugoslovansko vprašanje, da je v tem važnem trenutku popolnoma zamotal Jugoslovane pred javnostjo. (Živahni, trajajoči medklici. — Nemir. Predsednik zvon.) V drugem delu svojega govora je naslikal g. ministrski predsednik zunanje-politični položaj. Tudi v tem oziru nismo veliko zvedeli. Mislim, da je g. ministrski predsednik mnenja, da že itak dovolj vemo. Saj že iz dosedanjega zamotanega položaja lahko ugotovimo 2 dejstvi, namreč: da bomo iz političnega boja, v katerega smo bili prisiljeni stopiti, odšli prvič z modrimi lisami, in drugič — s praznimi žepi. Tega ne morejo niti bodoči dogodki več izpremeniti.

Kadar se govori o tem, kaj je avstro-ogrsko monarhija ob priliki balkanske vojke izgubila, oziroma pridobila, zavrača naša javnost vso krivdo na diplomacijo (državnike) in ji očita slabost, kratkovidnost, nezmožnost itd. Ne bom preiškoval danes, v koliko in katera teh očitaj so opravičena, ampak rajše bom razpravljaj o vprašanju, ali niso tudi notranjepolitične razmere sokrvice slabosti in napak, ki se pripisujejo naši diplomaciji. (Pritrjevanje in medklici.)

Znano je dejstvo, da nas uči izkušnja, da deluje in učinkuje vsak ustroj iz samega sebe na zunaj. Če je ta ustroj zdrav, je tudi njegovo delovanje zdravo in blagotono, če je pa nezdrav in slab, je njegovo delovanje slabo. Naj navedem zgled za resničnost moje trditve iz naše neposredne bližine. Tukaj imamo ustroj, katerega tvorita vlada in večina v zbornici. Obe sta za nič, tako je na tudi delovanje v našem drž. zboru. (Živahni medklici.)

Za časa vojnih dogodkov na Balkanu je vsakdo lahko čital v najraznovrstnejših listih, zlasti pa v dunajskih, izraze ogorčenja, kako je sploh mogoče, da se male balkanske države ne uklonijo volji naših velesil. Iskali so za ta pojav tudi razjasnitve. In vendar je razjasnitev tako jasna! Naš veledržavni ustroj je že v svojem jedru nezdrav, mnogi narodi v njem so neza-

dovoljni z notranjimi razmerami in zato ta ustroj ne more na zunaj vzbuditi enotnosti in moči, enotne in močne volje. (Pritrjevanje.)

Naša ustava proti Jugoslovanom.

Z dogodki l. 1866 se je rešilo nemško in italijansko vprašanje brez nas, proti nam, neugodno za nas. Avstro-ogrsko monarhija je doigrala tako v Nemčiji kakor v Italiji svojo vlogo. Odslej je bila naša bodočnost na Balkanu in ob Adriji; naša bodočnost so bile pokrajine na jugu, kjer prebivajo Slovani. A še kljub temu naša država po letu 1866 ni iskala tukaj svoje bodočnosti, ampak se je še vedno mislilo na to, kako bi naša država zopet v Nemčiji dobila premoč nad Prusijo. Ker so bili Madžari nezanesljivi, trebalo jih je pridobiti na svojo stran, in sklenil se je dualizem (dvojna država, avstrijska in madžarska država). V svoji kratkovidnosti so razdelili državo, da bi tem potem prišli do moči. To je bil zunanjepolitični namen, da se je ustvaril nesrečni dualizem.

Kmalu pa so spoznali, da na severu naše države ni upanja na kake uspehe. Toda na jugu je oviral plodonosno politiko notranje-politični cilj dualizma in je še dandanes na potu vsakemu zdravemu razvoju. Z upeljavo dualizma so hoteli zatreti Slované, posebno še Jugoslovane. (Živahno pritrjevanje.) Da bi ta namen tem sigurnejše dosegli, so previdno razdelili jugoslovansko ozemlje in ga izročili deloma tostranski, deloma onostranski državnim polovici v zatiranje. (Pritrjevanje.) To delo je zares plod državnike modrosti, kakršne še svet ni tako kmalu videl.

Ker je bilo državno-pravno življenje Jugoslovanov v onostranski državnih polovici mnogo bolj razvito, kot pri nas, se je preneslo težišče naše politike z ozirom na Balkan v Budimpešto, v onostransko državno polovico. Bodočnost naše države na jugu, nalogo, prisvojiti si Balkan, se je pred vsem prepustilo Madžarom, čeprav tvorijo popolnoma tujo ljudsko skupino med evropskimi narodi in nimajo niti volje niti izobrazbe, da bi na druge narode vplivali blagodejno in poživljajoče. (Pritrjevanje.) Madžari so torej pred vsem imeli dolžnost, da pripravijo naši državi pot na Balkanu in nam pridobijo ondi vpliva. In res, pripravili so izborno jugoslovansko politiko naše države!

Veleizdajalce iščejo.

Gospoda moja! Ko so šle armade jugoslovanskih balkanskih držav na pomoč svojim bratom, da jih rešijo zamotanega turškega jarma, in ko so zmagoslavno premagale tisočletnega sovražnika in zatiralca Jugoslovanov, so se veselila vsa jugoslovanska srca. (Pritrjevanje.) Tudi Jugoslovani v avstro-ogrski monarhiji smo se veselili nad zmagami balkanskih narodov, s katerimi smo si v sorodstvu po jeziku, krvi in krščanstvu. (Živahno pritrjevanje.) Do tega veselja imamo pravico in nikomur na svetu, tako vsaj menimo, ne bo prišlo na misel, da bi nas radi teh čustev preganjal.

V resnici pa se je vsako, še tako nedolžno izražanje, bratskega čustvovanja zasledovalo z nezaupanjem in iskalo v vrstah avstro-ogrskih Jugoslovanov izdajalcev države in izdajalcev cesarske hiše. Bajse so celo par takih našli ter jih zaprli v ječe. Zakrivilo so neki državi nevarne govore in vslikke.

Kje so veleizdajalci?

Govore in vslikke! Toda, gospoda moja, v Budimpešti se čisto prosto sprehajajo okoli veleizdajalci in izdajalci domovine, ki sicer ne govore državi nevarnih govorov, ampak že leta in leta namenoma in premišljeno delajo na to, kako bi Jugoslovane odtujili državi in vladarski rodbini. (Živahno pritrjevanje.) Ti so razni Khueni-Hedervari, Tise, Lukači, Cuvaji in Tomašiči. (Živahno pritrjevanje in medklici.) To so pravi izdajalci, to so grobokopi naše države kot velesile, to so največji sovražniki naše bodočnosti na Balkanu. Ti izdajalci, najhujši, ki si jih moremo misliti, pa se veselijo svobode, da, odlikuje se jih celo z redovi in naslovi, kakor osle s kraguljčki. (Veselost in pritrjevanje.)

Madžari tlačijo Hrvatse.

Kako pa so pripravili Khueni, Tomašiči in njih pomagači našo državo na jugoslovansko politiko? S tem, da so v najresnejšem trenutku vladarski hiši in državi zveste Hrvatse opopali ustave. V istem trenutku, ko so Bolgari in Srbi izvojevali svojim bratom